

Historyczne LOS-y

Nr 1/2021

W numerze:

Willa Hoffmana

Bohater niezłomny – Warszyc

Marzec 1968 r.

Jałta a sprawa Polski

Zwycięstwo Napoleona pod Jena

Romans Marii Walewskiej

Ród Denhoffów z Kruszyny

...

Tytułem wstępu:

”

Drodzy Czytelnicy

Oddajemy w Wasze ręce drugi numer gazetki „**Historyczne LOS - y**”. Tak jak poprzednio chcemy zachęcić młodych czytelników do poznawania historii. Opisujemy najciekawsze wydarzenia, jakie miały miejsce w Polsce i na świecie. Pokazujemy również, że Częstochowa to bardzo ciekawe miasto. „Odkrywamy” dla Was zapomniane fakty, wydarzenia, wspominaemy ciekawych ludzi, którzy tworzyli naszą, częstochowską społeczność. Nie zabraknie również krzyżówki i karykatury - oglądajcie, rozwiązujcie, odpowiadajcie na pytania, prawidłowe odpowiedzi będą nagrodzone!!!

W drugim numerze pojawił się artykuł, który zapoczątkuje cykl „**LOS - owe spotkania z duchami**”. Będziemy w nim opowiadać historie niesamowite, z „dreszczykiem”, związane z naszym regionem - mamy nadzieję, że się Wam spodobają. Jeśli znacie jakieś ciekawe opowieści z duchami w roli głównej - dajcie nam znać! Opiszemy je w następnym numerze :)

Zachęcamy wszystkich do współtworzenia tej wyjątkowej gazetki szkolnej.

Z serdecznymi pozdrowieniami Zespół Redakcyjny:

Teresa Rygalik-Weźgowiec

Renata Białowas

Ewelina Noszczyk

oraz członkowie **Koła Miłośników Dawnej Częstochowy**

”

Willa Hoffmanów

Czy znacie ciekawe miejsca w naszym mieście, które niestety niszczyć i odchodzą w zapomnienie? Architektoniczna perła Częstochowy, willa Hoffmana, mieszcząca się w dzielnicy Tysiąclecie, to dziś już ruina, która od lat stoi zaniedbana.

Przy ul. Zbierskiego w Częstochowie (kiedyś gen. Dembińskiego, a jeszcze wcześniej ul. Pomologicznej), pomiędzy apartamentowcem, a nowoczesnymi gmachami Akademii im. Jana Długosza stoi willa, która mimo dewastacji zachowała swój urok i charakter. Jej bryła architektoniczna i rozkład pomieszczeń nawiązuje nieco do tradycji polskich dworów szlacheckich, choć całościowo prezentuje raczej styl eklektyczny. Od razu uwagę zwraca frontowy portyk, wsparty na dwóch kolumnach i nakryty ozdobną kopułą. Budynek z przełomu XIX i XX w. w ciągu swojej historii zmieniał właścicieli. Początkowo był własnością Antoniego Kosmalskiego, następnie Bolesława i Pawła Pietrzykowskich.

Źródło: Fot. własna

Źródło: Fot. własna

Willa Hoffmanów

W 1910 r. kupił willę sławny pomolog (uczony zajmujący się odmianami drzew i krzewów owocowych), **prof. Mieczysław Bolesław Hoffman**, który zamieszkał tu wraz z żoną Anną z Wójcickich.

Nazwisko Hoffmannów wpisało się w historię Częstochowy, bowiem duże tereny na Zawadach (nazwa dzielnicy dziś rzadko używana) zajmowały słynne szkółki Hoffmanna ze znakomitymi odmianami drzew owocowych, np. tu gdzie teraz znajduje się obecnie stołówka Politechniki Częstochowskiej.

Profesor Hoffman nazwał na cześć żony "Anulka" wyselekcjonowaną przez siebie pierwszą, mrozoodporną odmianę brzoskwini.

Niegdyś to miejsce pachniało różami, bo było tu przepiękne rosarium. Willa wraz z przyległym ogrodem była w posiadaniu rodziny Hoffmannów jeszcze do niedawna.

Na sprzedanym deweloperowi terenie, w miejscu rosarium, stoi teraz nowy blok z apartamentami, który przytłoczył budynek willi.

Jak na razie budynek stoi opuszczony i niszczeje, a szkoda, bo to jedno z ciekawszych miejsc w naszym mieście....

Źródło:

<http://gazetacz.com.pl/ginace-miasto-willa-posrod-sadow-czestochowski-eden22101/>

<https://myszkow.naszemiasto.pl/willa-hofmanna-w-czestochowie-kiedys-architektoniczna-perla/ar/c15-7810394>

*Renata Białowas
Teresa Rygalik-Weźgowiec*

Koszary Zawady w Częstochowie

Koszary zostały wybudowane przez Karola Zawadę na początku XX wieku, znajdowały się na ulicy Szkolnej (obecnie Dąbrowskiego). Projekt architektoniczny opracował częstochowski architekt, inżynier Tadeusz Fijałkowski. Na początku stacjonowały w nich wojska armii carskiej. W okresie międzywojennym w koszarach stacjonował 27. Pułk Piechoty, wchodzący w skład 7 Dywizji Piechoty Wojska Polskiego.

3 września 1939 r., po wkroczeniu do Częstochowy, Niemcy przeznaczili koszary początkowo na obóz jeniecki dla żołnierzy Wojska

Źródło: <http://www.staraczestochowa.pl/index.php?Czenstochau,%20Kasernen&www=Modules/stary-dokument&akcja=staredokumenty&start=0&katg=pca&id=646>

Polskiego oraz więzienie dla zakładników cywilnych. Od września 1941 r. do 18 sierpnia 1944 r. w koszarach znajdował się obóz dla jeńców radzieckich, a od sierpnia 1943 r. także obóz dla internowanych żołnierzy włoskich. Po zajęciu Częstochowy przez wojska radzieckie w koszarach umieszczono lazaret Armii Czerwonej, który działał w tym miejscu do połowy 1945 r.

Budynki przekazano po wojnie władzom miasta. Od 1947 r. południową część byłych koszar przeznaczono na pomieszczenia dla Wyższej Szkoły Administracyjno-Handlowej, później Wyższej Szkoły Ekonomicznej, Studium Nauczycielskiego oraz dla Szkoły Gospodarczej. Północny fragment przeznaczono na potrzeby szkolnictwa medycznego. Obecnie w budynkach dawnych koszar znajduje się Politechnika Częstochowska oraz Zespół Szkół im. dr. W. Biegańskiego.

27 Pułk Piechoty to oddział piechoty Wojska Polskiego II RP, który został sformowany 11 listopada 1918 roku. Po walkach na froncie ukraińskim, żołnierze pułku pełnili m.in. służbę ubezpieczającą na Śląsku Cieszyńskim. Następnie 1 marca 1920 roku żołnierze znowu powrócili na front wschodni. Po skończonych walkach dokonano podsumowania. 257 żołnierzy pułku zginęło, a 950 zostało rannych. Wielu żołnierzy odznaczono za wybitne osiągnięcia na polach walk.

Norbert Ligus

Źródło: <http://cgk.czestochowa.pl/miesiecznikartykul/188>

Bohater niezłomny - Warszyc

Stanisław Sojczyński ps. *Warszyc* - Żołnierz Wyklęty

Urodził się 30 marca 1910 roku w Rzejowicach, zmarł 19 lutego 1947 roku w Łodzi.

Uczestniczył w II wojnie światowej, w wojnie obronnej Polski w 1939 roku oraz w powstaniu antykomunistycznym.

W swoim życiu pełnił sporo ról. Był kapitanem piechoty Armii Krajowej, dowódcą konspiracyjnego wojska polskiego, oraz zastępcą komendanta Obwodu Radomsko.

Jego lata służby trwały od 1939 do 1947 roku, w tym czasie zdobył najwyższą polską odznakę wojenną, czyli Order Wojenny Virtuti Militari, która oznacza wybitne zasługi bojowe. Na swym koncie miał wiele sukcesów i dzięki niemu udawało się wiele ataków, akcji i zamachów w których np. on i jego podwładni uratowali 50 osób z niemieckiego więzienia w Radomsku.

27 czerwca 1946 roku w Częstochowie, w wyniku zdrady Henryka Brzóska, doszło do aresztowania Stanisława Sojczyńskiego. Rozprawa przeciwko *Warszycowi* trwała od 9 do 17 grudnia 1946 roku. Prowadzona była przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Łodzi. Stanisław Sojczyński i jego żołnierze zostali skazani na śmierć. Wyrok wykonano 19 lutego 1947 roku. Do dziś nie wiadomo gdzie zostali pochowani.

Marek Mrowiec

Źródło: <https://wyborcza.pl/alehistoria/7,121681,23056687,stanislaw-sojczyński-warszyc-zołnierz-wyklęty-ktory.html>

Źródło: <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DDeoMxqUd-Ji8c&psig=AOvVaw2j4bfWU9dP5QLqytDeOT1W&ust=1616579226231000&source=images&cd=vfe&ved=0CA0QjhxqFwoTCPDU6IqRxu8CFQAAAAAdAAAAAJAJ>

Marzec 1968 roku

Marzec 1968 w Polsce był określany jako kryzys polityczny, obejmujący protesty studenckie oraz rozgrywkę polityczną pod kierownictwem Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, połączony wraz z represjami wobec obywateli pochodzenia żydowskiego. Działania władz państwowych, m.in. zaostrzenie cenzury, wywoływały oburzenie przedstawicieli środowisk twórczych.

Zaczęły tworzyć się niezależne grupy młodzieżowe, tzw. komandosi, które 30.01.1968 r. zorganizowały protest grupy studentów przy pomniku Adama Mickiewicza w Warszawie przeciwko zdjęciu z afisza Teatru Narodowego *Dziadów* Mickiewicza w reżyserii Kazimierza Dejmka. Uczestnicy manifestacji zostali aresztowani i skazani na kary grzywny, niektórzy bezprawnie usunięci z uczelni, co zapoczątkowało akcję protestacyjną studentów i pisarzy.

8 marca wiec studentów na dziedzińcu Uniwersytetu Warszawskiego został rozbity przez oddziały Milicji Obywatelskiej, ORMO i bojówki tzw. aktywu robotniczego.

Od 9 marca w większości szkół wyższych w kraju organizowano wiece i strajki okupacyjne oraz demonstracje uliczne. Domagano się zaprzestania brutalnych akcji milicji oraz ukarania winnych pobicia studentów, protestujący przedstawiali hasła liberalizacji systemu politycznego.

Do końca marca wystąpienia środowisk akademickich zostały stłumione, a ich uczestnicy byli represjonowani, ponad 80 osób skazano w procesach politycznych na kary więzienia. Władze wykorzystały wystąpienia studentów do wzniesienia 11 marca nagonki antyinteligentkiej i antysemitkiej w środkach masowego przekazu, organizowania ataków na osoby protestujące przeciwko represjom wobec studentów czy zwoływania wieców w zakładach pracy dla poparcia polityki PZPR. W samej Warszawie w przeciągu trzech miesięcy (marzec–maj 1968) zwolniono prawie 500 osób, w Łodzi w ciągu 1968–1969 do emigracji zmuszono niemal całe, największe wówczas w Polsce, skupisko Żydów (3,5–4 tys. osób), w tym wielu lekarzy, naukowców, filmow-

Warszawa, 8 marca 1968 r. Uczestnicy wiecu na UW zaatakowani na Krakowskim Przedmieściu. Fot. PAP/T. Zagoździński
Źródło: <https://dzieje.pl/aktualnosci/rocznica-marca-68>

ców. Wdrożono odpowiedzialność rodzinną. Wiązało się to z zwalnianiem z pracy rodziców za „złe wychowanie młodzieży”, współmałżonków pozostających w związku z osobą narodowości żydowskiej, czy wyrzucanie dzieci ze szkół. W stosunku do literatów i publicystów, zarówno pochodzenia żydowskiego, jak i popierających ruch studencki, zastosowano pełny zakaz drukowania ich utworów. Rozwiązano niektóre kierunki studiów, wyrzucono z pracy wybitnych naukowców.

8 marca 1968 r. na dziedzińcu Uniwersytetu Warszawskiego odbył się wiec protestacyjny w związku ze zdjęciem przez władze komunistyczne wystawianych w Teatrze Narodowym „Dziadów” oraz relegowaniem z uczelni Adama Michnika i Henryka Szlajfera. Został on brutalnie zaatakowany przez oddziały milicji oraz „aktyw robotniczy”.

Źródło: <https://dzieje.pl/content/wprowadzenie-21>

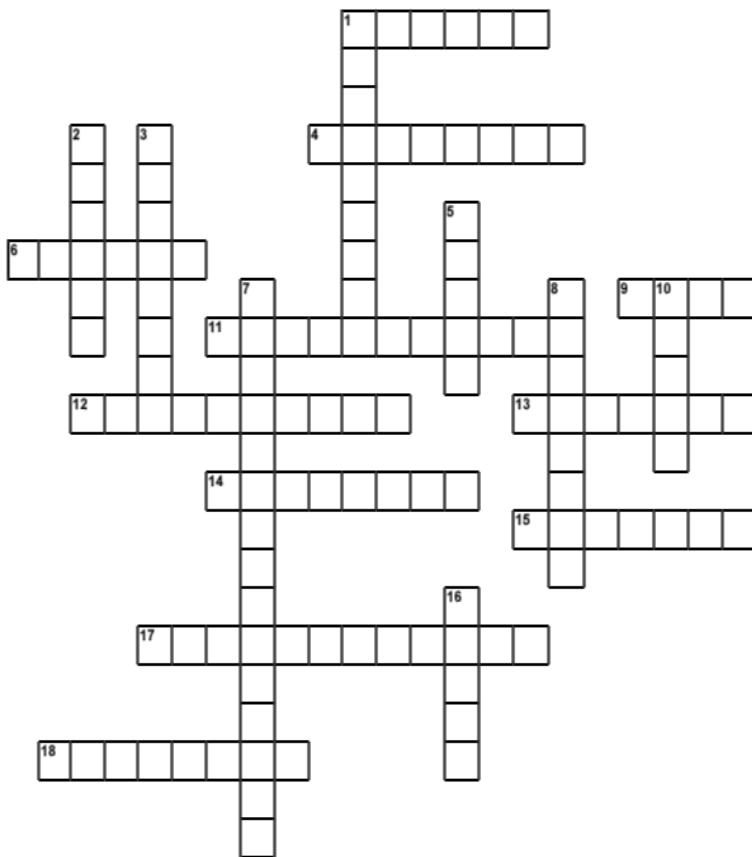
Większość działaczy żydowskich zmuszono do emigracji. W latach 1968–1971 wyjechało z Polski około 13 tys. osób. Zostały one pozbawione obywatelstwa i prawa powrotu, otrzymując tzw. dokument podróży, którego celem był Izrael. Polskę opuszczały osoby pochodzenia żydowskiego i członkowie ich rodzin. Emigrowali również, choć na innych zasadach, nieliczni Polacy, protestujący w ten sposób przeciwko polityce władz. Polska została pozbawiona wielu fachowców, ludzi zasłużonych dla kultury i nauki.

Na skutek *Marca 1968* pojawiło się nowe pokolenie, które doświadczyło totalitarnego ustroju komunistycznego. Uczestnicy wydarzeń odegrali istotną rolę we wszystkich ruchach opozycyjnych wobec Polski Ludowej. Protesty marcowe były masowym i spontanicznym sprzeciwem młodych ludzi, którzy dojrzewali w PRL-u. Po wydarzeniach marcowych władze bardziej podporządkowały sobie uczelnie. Usunięto „nieodpowiednich” pracowników naukowych oraz relegowano studentów, którzy aktywnie uczestniczyli w protestach, zmniejszono również samorządność szkół wyższych.

Wydarzenia marcowe spowodowały również rozstanie z komunizmem sporej grupy przedstawicieli środowisk inteligenckich o tradycjach lewicowych i rozwój opozycji demokratycznej w latach 70. XX wieku.

Kludia Wasik

Zabawa z historią w tle - krzyżówka

Poziomo:

1. Zbrodniarz, przywódca III Rzeszy.
4. Jan ... - król Polski od 1674 roku.
6. Składana Panu przez chłopą.
9. Władca Olimpu.
11. W starożytności człowiek spoza cywilizacji greckorzymskiej.
12. Ostatni Prezes Rady Ministrów PRL.
13. Słynny utwór formacji „Dżem” - „... czasu”
14. Najsłynniejsza budowla starożytności.
15. Dawniej w Polsce duże gospodarstwo rolne lub hodowlane.
17. Przynależność osoby do określonego państwa.
18. Miejscowość, gdzie odbyła się bitwa 15 lipca 1410 r.

Pionowo:

1. Miasto w Japonii, na które zrzucono bombę atomową.
2. Inaczej pielgrzym.
3. Pełni służbę w siłach zbrojnych kraju.
5. Gdzie rozstrzelano polskich obywateli przez NKWD w 1940 roku?
7. Zastał Polskę drewnianą, zostawił murowaną.
8. Miejsce ostatecznej klęski Napoleona w 1815 r.
10. Okres stanowiący jeden z etapów dziejowych.
16. Nauka dotycząca moralności.

Jan Prusowski

Rysunek satyryczny

Karykatura z pierwszej połowy XIX w.

źródło: „Mówią Wieki” 2003, numer specjalny Ów rok 1812, s. 13.

Pytanie: **Dokonaj interpretacji źródła. Do którego okresu z życia Napoleona odnosi się ilustracja?**

Odpowiedzi prosimy przesyłać na adres mailowy:

biblioteka8los@8los.pl

Madryt, Fontainebleau, Moskwa...

Jałta a sprawa Polski

Konferencja w Jałcie, zwana również konferencją jałtańską, odbywała się od 4 lutego do 11 lutego 1945 r. Do dzisiaj stanowi ona symbol zdrady wobec Polski.

Było to spotkanie Wielkiej Trójki, czyli przedstawicielei Wielkiej Brytanii (Winstona Churchilla), Stanów Zjednoczonych (Franklina Delano Roosevelta) oraz ZSRR (Józefa Stalina).

Źródło: <https://twojahistoria.pl/2018/03/03/nowy-rozbiór-polski-wszystko-co-trzeba-wiedziec-o-konferencji->

Na konferencji omawiano kwestie urzędzenia Europy po wojnie oraz stworzenie ONZ - Organizacji Narodów Zjednoczonych. Zapadły kluczowe decyzje w sprawie państwa polskiego, ustalono granice i ustrój powojennej Polski.

Prezydentowi USA zależało na przyłączeniu się ZSRR do wojny z Japonią, więc dano Stalinowi możliwość rozwiązania sprawy Polski według jego własnych planów. Wielka Brytania oraz Stany Zjednoczone nakłaniały Józefa Stalina, by ten przekształcił Rząd Tymczasowy w twór, który znalazłby uznanie Wielkiej Trójki. Przedstawiciel ZSRR nie zgodził się, by zmieniono kompletnie Rząd w II RP, jednak utworzono Polski Rząd Tymczasowy Jedności Narodowej.

Został przyjęty dyktat Józefa Stalina o tym, by ziemie wschodnie II RP przejął Związek Sowiecki, tym samym Polska miała zyskać znaczne terytorium na zachodzie kosztem Niemiec, jednak decyzja ta miała zostać podjęta dopiero podczas układu pokojowego z Niemcami. Jedną z kluczowych decyzji w sprawie państwa polskiego było zatwierdzenie zaboru Polski na wschodzie. Rząd w II RP nie był jednolity, co doprowadziło do komunizacji państwa polskiego.

Daria Wawrzak

Romans Marii Walewskiej

Źródło: <https://inwestycje.mennica.com.pl/napoleon-walewska-najpiekniejsze-historie-milosne/>

Maria Walewska, przyszła na świat jako Maria Łączyńska w 1786 r. , pochodziła ze średniej szlachty, niezaliczającej się do kręgów przedrozbiorowej magnaterii, ale dość majątnej i dobrze skoligaconej.

Romans Marii Walewskiej z Napoleonem Bonaparte.

W styczniu 1807r. Maria Walewska spotkała się z cesarzem Napoleonem, oficjalnie po raz pierwszy widząc go podczas balu w warszawskim Zamku Królewskim, choć inni twierdzą, iż odbyło się to w pałacu Michała Poniatowskiego w Jabłonce. Napoleon Bonaparte zauroczył się Marią Walewską. Szlachcianka od razu zwróciła jego uwagę, a wspólny ka-

dryl, którego razem odtańczyli, sprawił, że cesarz zakochał się. Zanim Maria Walewska podbiła serce Napoleona Bonaparte, miała już męża i syna. Walewska i Bonaparte doczekali się syna - Aleksandra. I choć romans dobiegł końca, Napoleon zaopiekował się Marią i jej dziećmi. Nadał Aleksandrowi tytuł hrabiego, który jako pierwszy z Walewskich używał herbu i przydomku Colonna. Ofiarował Marii pałacyk w Paryżu, a synowi olbrzymi majątek.

Wpływ Marii Walewskiej na sprawę polską.

Wkroczenie Francuzów na ziemie polskie całkowicie odmieniło życie młodziutkiej dziewczyny. Maria towarzyszyła Napoleonowi na Elbie (była już wówczas wdową), a gdyby nie sprzeciwi Anglików, byłaby pojechała z nim na Wyspę Świętej Heleny. Informacja o intymnej relacji Polki z Napoleonem Bonaparte zelektryzowała polską szlachtę. Podobno wielu z jej przedstawicieli miało zakusy na to, by przy pomocy Marii Walewskiej "rozgrywać" cesarza i sprawić, by patrzył na Polskę przychylniejszym okiem. Jak podają niektóre źródła, kobieta była wręcz szantażowana politycznie, by sterować swoim ukochanym.

Julia Tomalska

Źródło: <https://kronikidziejow.pl/porady/maria-walewska-pochodzenie-zyciorys-ciekawostki/>

Wielkie zwycięstwo Napoleona Bonapartego pod Jeną

14 października 1806 roku w Turyngii rozegrały się dwie bitwy: pod Jeną a druga pod Auerstadt, które Napoleon sklasyfikował jako jedną (twierdził że wydarzenia spod Auerstadt były po prostu prawym skrzydłem bitwy pod Jeną).

Prusakom nie spodobało się utworzenie Związku Reńskiego, więc Król Fryderyk Wilhelm III kazał wystosować ultimatum z żądaniem wycofania wojsk francuskich za linie Renu do Cesarza Francuzów, a ten je odrzucił. W odpowiedzi Prusy wypowiedziały Francji wojnę, a po dwóch tygodniach wrogie armie spotkały się pod Jeną. Był dzień 14 października 1806 roku.

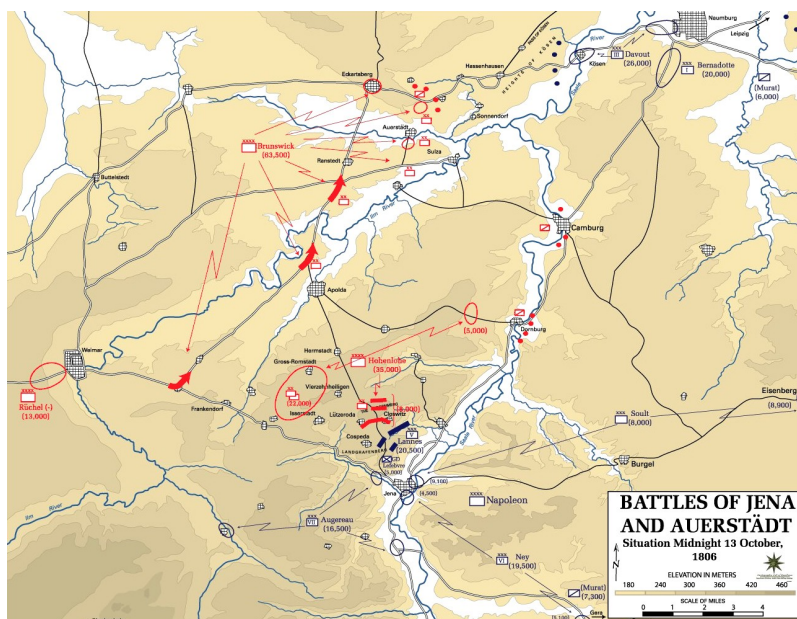
Armia Pruska była przestarzała, wciąż stosowano już dawno nieefektywny szyk liniowy, artyleria była zacofana technicznie, nie wiadomo czym była tyraliera, a dowódcy posługiwali się przestarzałą taktyką sztuki wojennej. Prusacy byli wspierani przez wojska saksońskie. Napoleon zamierzał skoncentrować wszystkie swoje siły w jednym miejscu (96 tysięcy, nie licząc oddziałów Davouta i Bernadotte).

Na początku Cesarz dysponował 48 tysiącami żołnierzy, lecz z biegiem czasu coraz to więcej oddziałów przybywało na pole bitwy, co bardzo zaskoczyło generała Hohenlohe (dysponował siłą 38 tysięcy Prusaków). Pod naporem wojsk francuskich Prusacy zaczęli uciekać, mijając 15 tysięcy idących ich wesprzeć wprost z Weimaru żołnierzy Röchela.

Obraz „Bitwa pod Jeną” Horacego Verneta. Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Bitwa_pod_Jen%C4%85-Auerstedt#/media/Plik:Iena.jpg

Wielkie zwycięstwo Napoleona Bonapartego pod Jeną

Mapa. Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Bitwa_pod_Jen%C4%85-Auerstedt#/media/Plik:Battle_of_Jena-Auerstedt_-_Map01.jpg

Na północy, w pobliżu Auerstadt, marszałek Davout, który wraz z swym wojskiem maszerował na pomoc Napoleonowi, natknął się na 63 tysięczną armię pruską, dowodzoną przez samego Fryderyka Wilhelma III, wycofującą się spod Jeny.

27 tysięczny Korpus Davouta, po opadnięciu porannej mgły i ustawieniu na pozycjach wszystkich jednostek, wraz z III Korpusem (oraz z "trzema nieśmiertelnymi") dzielnie odpierali pruskie ataki przez około 2 godziny. W obliczu beznadziejnej sytuacji po załamaniu się głównego natarcia oraz śmierci księcia Brunszwiku i zniszczeniu Kawalerii Bluchera, król Fryderyk Wilhelm III nakazał odwrót.

Po stronie francuskiej poległo lub zostało rannych około 12 tysięcy ludzi, natomiast po stronie pruskiej liczba ta wynosiła około 40 tysięcy rannych, zabitych lub wziętych do niewoli. Te dwa zwycięstwa otworzyły Francuzom drogę na Berlin i zabór Polski oraz kompletnie zniszczyły Armię Pruską. Bitwa ta uświadomiła Prusakom potrzebę modernizacji sprzętu i taktyki wojska.

Mikołaj Cupiał

Napoleon pod Jeną – obraz Charlesa Thevenin'a. Źródło: <https://veritasdehistoria.wordpress.com/2017/10/14/o-bitwach-pod-jena-i-auerstadt-wywiad-z-patrycjuszem-malickim-historykiem-i-autorem-ksiazek-o-tematyce-napoleonskiej/>

Rozpoczynamy nowy cykl „LOS – owe spotkania z duchami...”. Chcemy przybliżyć Wam fascynujące legendy, podania i opowieści związane z naszym miastem, a także regionem. Będziemy opowiadać o bogatej historii, ciekawych postaciach, tragicznych wydarzeniach... Zapraszamy do świata duchów, zjaw i legend.

Historia rodu Denhoffów z Kruszyny

Ileż to przepięknych historii skrywa ziemia częstochowska... ile opowieści o miłości, nadziei, czasem z tragedią w tle.

Między Borownem, a Kruszyną znajduje się w polu, nieopodal drogi, górująca nad okolicą kolumna. Wykonana jest z piaskowca, a postawiona na cokole z kamienia. Widać, że czas odcisnął na niej swe piętno. Miejscowi mówią, że nocą, lamentując, pędzi na koniu, drogą, młody jeździec, który rozpyływa się w nieprzeniknionym mroku na wysokości kolumny.

Dokąd on zmierza? Skąd przybywa?

Ów młodzieniec to Otto Denhoff, syn Kacpra, właściciela pobliskich dóbr w Kruszynie. Dziś jest to piękny, ale mocno zrujnowany pałac, będący w czasach swej świetności, w XVII wieku, siedzibą rodu Denhoffów. Młody Denhoff zakochał się bez pamięci w ubogiej szlachciance Zofii, córce właściciela Borowna. Odwzajemniona miłość sprawiła, że młodzi zaczęli planować wspólną przyszłość. Na drodze do ich szczęścia stanął jednak Kacper Denhoff, który dla swojego syna chciał żony z magnackiego rodu, a małżeństwo z Zofią uważał za mezalians. Ponieważ Otto nie chciał słuchać ojca, ten wpadł na iście szatański pomysł. Postanowił spalić dwór w Borownie wraz z jego właścicielami. W tym celu dał służbie alkohol, a gdy Ci byli już mocno oszołomieni jego dzianiem, nakazał podpalić dwór.

Otto, kiedy zobaczył płonące dobra w Borownie, ruszył ukochanej na pomoc. Niestety było już za późno, pogorzeliśko już ledwie się tliło. Zrozpaczony zawrócił do Kruszyny, a w drodze powrotnej popełnił samobójstwo.

Ojciec szalał z rozpacz, ale nie mógł przywrócić życia swojemu ukochanemu synowi. Nie był w stanie cofnąć czasu. Nakazał w miejscu tragedii wznieść kolumnę, na której umieścić pomnik swojego syna.

Ogromny ból po stracie dziecka, a także wyrzuty sumienia po niegodziwym postępku, ostatecznie pchnęły Kacpra Denhoffa do podjęcia decyzji o spędzeniu reszty życia na modlitwie. W tym celu wybudowano nieopodal zamku pustelnię, w której zamknął się stary Denhoff i tam dokonał żywota.

Nocą, przy pełni księżyca, słysząc w niej jęki zbolątej duszy pierwszego właściciela Kruszyny.

Teresa Rygalik-Weźgowiec
Renata Białowas

Kalendarium historyczne

Styczeń

- 1 stycznia** – w 1993 roku Czechosłowacja rozpadła się na dwa kraje – Republikę Czeską i Słowację.
- 2 stycznia** – w 1657 roku wojska polskie pokonały Szwedów pod Chojnicami.
- 6 stycznia** – w 1286 roku na króla Francji koronowano Filipa IV Pięknego, który doprowadził do upadku Zakon Templariuszy.
- 7 stycznia** – w 1942 roku zakończyła się bitwa pod Moskwą. Była to pierwsza strategiczna porażka Adolfa Hitlera i Wehrmachtu na froncie wschodnim podczas kampanii rosyjskiej.
- 10 stycznia** – w 1920 roku wszedł w życie Traktat Wersalski kończący I wojnę światową.
- 15 stycznia** – w 1582 roku w Jamie Zapolskim podpisano rozejm kończący wojnę polsko – moskiewską, na mocy którego Polska odzyskała Inflanty.
- 16 stycznia** – w 1919 roku Ignacy Jan Paderewski został mianowany premierem i ministrem spraw zagranicznych.
- 17 stycznia** – w 1649 roku na Wawelu w Krakowie Jan II Kazimierz Waza został koronowany na króla Polskiej.
- 19 stycznia** – w 1945 roku Leopold Okulicki rozwiązał Armię Krajową.
- 21 stycznia** – w 1793 roku Ludwik XVI został w Paryżu zgilotynowany.
- 22 stycznia** – w 1905 roku w Rosji doszło do tzw. Krwawej Niedzieli w trakcie której zginęło około 100 osób.
- 23 stycznia** – w 1793 roku Rosja i Prusy podpisały II traktat rozbiorowy Rzeczypospolitej Obojga Narodów.
- 24 stycznia** – w 1507 roku Zygmunt I Stary został koronowany na Wawelu w Krakowie na króla Polski.
- 31 stycznia** – w 1943 roku feldmarszałek Friedrich von Paulus, dowódca 6 Armii niemieckiej poddał się pod Stalingradem dowódcy 64 Armii generałowi Michaiłowi Szumiłowowi.

Luty

- 4 lutego** – w 1945 roku w Jałcie rozpoczęła się konferencja z udziałem przywódców Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Związku Radzieckiego
- 6 lutego** – w 1633 roku Władysław IV Waza został w Krakowie /w katedrze na Wawelu/ koronowany na króla Polski
- 10 lutego** – w 1904 roku car Rosji Mikołaj II Romanow wypowiedział wojnę Japonii
- 11 lutego** – w 1929 roku Stolica Apostolska i Włochy podpisały Traktaty Laterańskie na mocy których powstał Watykan
- 12 lutego** – w 1920 roku rozpoczął działalność Polski Komisariat Plebiscytowy. Jego siedziba znajdowała się w hotelu „Lomnitz” w Bytomiu
- 14 lutego** – w 1831 roku w czasie powstania listopadowego w bitwie pod Stoczkiem wojska polskie pokonały armię rosyjską
- 16 lutego** – w 1919 roku podpisano w Trewirze rozejm kończący powstanie wielkopolskie
- 17 lutego** – w 1772 roku w Petersburgu podpisano tajną konwencję rosyjsko – pruską dotyczącą I rozbioru Polski
- 20 lutego** – w 1771 roku oddziały konfederatów barskich pokonały pod Lanckoroną wojska rosyjskie
- 20 lutego** - w 1920 roku Naczelnik Państwa Józef Piłsudski mianował polskim komisarzem plebiscytowym Wojciecha Korfanteo
- 21 lutego** – w 1574 roku Henryk III Walezy został koronowany na pierwszego elekcyjnego króla Polski
- 26 lutego** – w 1815 roku Napoleon Bonaparte uciekł z Elby sięgając po raz kolejny po władzę we Francji
- 27 lutego** – w 1933 roku spłonął gmach Reichstagu w Berlinie
- 29 lutego** - w 1768 roku w Barze na Podolu szlachta zawiązała konfederację zwaną później barską

Marzec

3 marca – w 1918 roku Rosja Radziecka zawarła w Brześciu nad Bugiem traktat pokojowy z Niemcami i Austro – Węgrami, tym samym wycofując się z I wojny światowej;

4 marca – w 1386 roku Władysław II Jagiełło został koronowany na króla Polski;

10 marca – w 1905 roku pod Mukdenem wojska japońskie pokonały armię rosyjską;

12 marca - w 1938 roku wojska niemieckie wkroczyły do Austrii, tzw. Anschluss Austrii;

15 marca - w 1765 roku król Stanisław August Poniatowski założył w Warszawie Szkołę Rycerską;

16 marca – w 1939 roku III Rzesza Niemiecka utworzyła Protektorat Czech i Moraw;

17 marca – w 1921 roku uchwalona została przez Sejm Ustawodawczy Rzeczypospolitej Polskiej Konstytucja Marcowa;

20 marca – w 1921 roku odbył się na Górnym Śląsku plebiscyt, który miał zadecydować o przynależności tego regionu do Polski lub Niemiec. W plebiscycie szczególną rolę odegrał Bytom, gdzie funkcjonował Polski Komisariat Plebiscytowy na czele z Wojciechem Korfantym.

26 marca – w 1945 roku zakończyła się zwycięstwem Stanów Zjednoczonych nad wojskami japońskimi bitwa o Iwo Jimę;

30 marca – w 1867 roku Rosja sprzedała Stanom Zjednoczonym Alaskę za 7,2 mln dolarów;

31 marca – w 1831 roku podczas powstania listopadowego stoczono bitwy pod Wawrem i Dębem Wielkim.

